

СИДОРЧУК А. О.,

здобувач

кафедри комерційного права

(Київський національний

торговельно-економічний університет)

УДК 342.95

ПИТАННЯ ДОНОРСТВА КРОВІ ТА ЇЇ КОМПОНЕНТІВ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАВОВІЙ НАУЦІ

У статті здійснено бібліографічний аналіз сучасної науково-правової літератури у сфері охорони здоров'я, зокрема донорства крові. На його підставі визначено основні тенденції розвитку науково-правових досліджень відповідної проблеми. Окреслено актуальні проблеми наукового забезпечення адміністрування у сфері донорства, перспективні шляхи їх вирішення.

Ключові слова: донорство крові, донорство, донорство крові та її компоненти, гемотрансфузія, правове регулювання у сфері донорства крові.

В статье осуществлен библиографический анализ современной научно-правовой литературы в сфере здравоохранения, в частности донорства крови. На его основании определены основные тенденции развития научно-правовых исследований соответствующей проблемы. Определены актуальные проблемы научного обеспечения администрирования в сфере донорства, перспективные пути их решения.

Ключевые слова: донорство крови, донорство, донорство крови и её компонентов, гемотрансфузия, правовое регулирование в сфере донорства крови.

In the article analyzed a bibliography of modern scientific and legal literature in the field of health, including blood donation. On this basis defined the basic trends of the scientific and legal research relevant issues. Outlined the current problems of scientific support in donor management, perspective advanced solutions.

Key words: blood donations, donations, blood donations and its components, transfusion, legal regulation of blood donations.

Вступ. Сучасний етап розвитку медичних технологій нерозривно пов'язаний із поширенням високотехнологічних методів лікування й характеризується збільшенням потреби закладів охорони здоров'я в донорській крові та її компонентах. Донорство крові та її компонентів покликане забезпечувати ефективне функціонування й розвиток багатьох галузей клінічної медицини. Воно є одним із базових чинників розвитку високотехнологічної медичної допомоги.

На жаль, попри всю свою соціальну та економічну вагу, донорство крові в сучасній Україні розвивається доволі низькими темпами.

Виробництво препаратів крові (а так само критерії їхньої якості) протягом останніх десятиліть залишаються практично в незмінному стані. За даними статистики, в Україні заготовлюється лише 9,1 мл крові із розрахунку на одну особу, тоді як Всесвітня організація охорони здоров'я ООН стверджує, що цей показник повинен становити не менше ніж 15 мл. У США та Європі 60 осіб із тисячі здають донорську кров. В Україні – лише 18 осіб із тисячі здають кров. І більшість із цих 18 стають донорами лише в момент гострої потреби крові для своїх близьких чи знайомих [1].

Високий, постійно зростаючий рівень захворюваності населення збудниками гемотрансмісивних (що передаються із кров'ю) інфекцій, майже повне ігнорування міжна-

родних рекомендацій і досвіду розвинених країн у сфері виробництва препаратів крові й заготівлі сировини для них переводить проблему у сферу національної безпеки країни [2].

Існує велика кількість чинників, що негативно впливають на належне функціонування інституту донорства: недоліки організаційного забезпечення, нестача матеріального забезпечення для проведення переливання компонентів крові, недосконалість системи підготовки лікарів, низький рівень правової культури громадян тощо.

Однак чи не найголовнішою проблемою донорства в сучасній Україні є недоліки правового регулювання. Це, зокрема, застарілий характер норм, неврегульованість багатьох аспектів донорства, наявність колізійних норм, дублювань, нечіткість формулювань змісту нормативно-правових актів тощо.

Окреслені недоліки вкрай негативно відбиваються на організації, функціонуванні сфери донорства. Це тягне за собою низку несприятливих правових наслідків, зокрема невизначеність низки організаційних питань у сфері донорства, виникнення розбіжностей у нормотворчій і правозастосовній діяльності, похибки при тлумаченні законодавства та його положень, які спричиняють багато помилок при виконанні маніпуляцій, пов'язаних зі збиранням, переробкою, зберіганням, застосуванням, реалізацією донорської крові та її компонентів.

Викладене свідчить про неабияку актуальність правових аспектів донорства крові та її компонентів, а також про необхідність їх детального розгляду в сучасній правовій науці.

Як свідчить бібліографічний аналіз, до початку XXI ст. правові й організаційні засади донорства крові в Україні ґрунтовно не досліджувались. З одного боку, це пояснюється заго-стренням уваги на вирішенні системних проблем законодавства про охорону здоров'я; з іншого – донорство крові та її компонентів на той час не мало детального правового регулювання, отже, основні зусилля правників були зосереджені на вирішенні загальних питань донорства як такого. Але по мірі формування законодавчої бази донорства ситуація почала змінюватись.

Вагомий внесок у розробку досліджуваної проблематики здійснили такі вітчизняні вчені, як В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, Р.А. Калюжний, С.П. Кисіль, Л.Т. Кривенко, О.В. Сапронов, М.В. Співак та інші.

Постановка завдання. Мета статті – здійснити бібліографічний аналіз сучасної науково-правової літератури у сфері охорони здоров'я, зокрема донорства крові.

Результати дослідження. Визначною постаттю у формуванні наукового підґрунтя дослідження аспектів правової регламентації донорства крові є професор С.Г. Стеценко, який став автором першого на теренах СНД підручника «Медичне право» (2004 р.). У наукових працях С.Г. Стеценка фактично вперше відображено теоретичні засади правового регулювання сфери охорони здоров'я, зокрема донорства біологічних матеріалів.

Узагальнюючи теоретичні дослідження, положення українського та міжнародного законодавства, а також досвід зарубіжних країн у сфері донорства, С.Г. Стеценко сформулював низку концептуальних висновків, а саме: 1) основними умовами, наявність яких обов'язкова при донорстві живих людей, є добровільна інформована згода донора в поєднанні із достатнім рівнем фізичного та психічного здоров'я; 2) проникнення в тілесну оболонку індивіда, зачіпання його основних прав і свобод мають бути належним чином компенсовані системою гарантій, які надаються суб'єктам гемотрансфузії перед медичним втручанням; 3) динамічний розвиток донорства крові можливий тільки за наявності всебічної державної підтримки, досконалого правового й організаційного забезпечення чітко визначеної стратегії та надійних механізмів її реалізації [3, с. 485–487; 4, с. 166–169].

Зазначені висновки С.Г. Стеценка видаються вкрай важливими, адже проблеми захисту життя і здоров'я донорів зумовлені широким колом правових, організаційних чинників. Вони виявляються в різних сферах донорства біологічних матеріалів і нерозривно пов'язані між собою, що вимагає системного підходу до їх вирішення, а його забезпечення можливе тільки за наявності цілеспрямованої державної політики й досконалого правового регулювання.

Важливий напрям наукової розробки проблеми донорства крові становлять кримінально правові дослідження. Чи не першим науковцем, який розглянув цю проблему кризь

призму кримінального права, стала Г.В. Чеботарьова. На підставі детального аналізу правової регламентації пересадки органів, донорства крові в міжнародному та вітчизняному законодавстві авторка надає розгорнуту оцінку кримінально-правового забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина у сфері донорства в Україні. Г.В. Чеботарьова ґрунтовно дослідила кримінально-правові аспекти цієї сфери, унесла новаторські пропозиції щодо вдосконалення кримінально-правових норм, які установлюють відповідальність за злочини у сфері медичної діяльності [5, с. 15–16].

Видається слушною рекомендація Г.В. Чеботарьової виділити злочини, передбачені ст. ст. 131, 132, 138–142, 145 Кримінального кодексу України (далі – КК України), у самостійний розділ II-І Особливої частини КК України «Злочини у сфері медичного обслуговування, що становлять у небезпеку для життя і здоров'я людини». Реалізація цього задуму дала б змогу істотно спростити кваліфікацію злочинів у сфері охорони здоров'я, у тому числі у сфері донорства крові та її компонентів.

Варто відзначити, що саме Г.В. Чеботарьова не обмежила сферу наукового пошуку аналізом складів правопорушень, а ще й удалася до обміркування переваг і недоліків застосування кримінальних стягнень і покарань у сфері медичної діяльності.

У контексті аналізу кримінально-правових досліджень у сфері донорства крові та її компонентів неабиякий інтерес становлять праці О.В. Сапронова, який зосереджує увагу на проблемах насильницького донорства. Спираючись на здобутки вітчизняної науки, цей учений розглянув генезис сфери донорства, а також її правової регламентації. Ураховуючи об'єктивний ступінь суспільної небезпеки такого злочину, як насильницьке донорство, О.В. Сапронов обґрунтовано наголосив на потребі зарахування складу насильницького донорства до злочинів середньої тяжкості [5, с. 12–15].

З метою поліпшення чинного законодавства та спрощення процесу кваліфікації злочинів у сфері донорства науковцем було внесено комплекс пропозицій, з-поміж яких особливо актуальністю вирізняються: доповнення Закону України «Про донорство крові та її компонентів» таким положенням: «Вилучення крові без належної добровільної згоди донора або в неповнолітньої чи недієздатної особи не може бути визнано вчиненим у стані крайньої необхідності»; визначення насильства у складі злочину на таке, що було, і таке, що не було небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого; передбачити настання тяжких наслідків як особливо кваліфікуючу ознаку насильницького донорства. Перший вид насильства автором запропоновано включити до кваліфікуючих ознак цього злочину, а другий вид передбачити саме як спосіб в основному складі насильницького донорства

Парадоксально, але факт, попри колосальну значущість питань організаційно-правового забезпечення донорства біологічних матеріалів (у тому числі донорства крові та її компонентів), зазвичай, вони залишаються поза увагою вітчизняних адміністративістів.

Чи не першою ґрунтовною працею представника адміністративно-правової науки стала монографія Ю.П. Битяка «Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції», де автор загострював питання реформування системи управління у сфері охорони здоров'я. Вражаючою є розроблена вченим нова концепція побудови органів державного управління в цій сфері, у якій значна увага приділялася генезису сучасного стану правового забезпечення охорони здоров'я, у тому числі донорства крові та її компонентів [6, с. 342–347].

Також Ю.П. Битяк фактично найперший систематизував інформацію про державне управління у сфері охорони здоров'я, зокрема донорства крові. У виданих цим автором працях міститься детальний опис організаційно-правових засад управління охороною здоров'я населення та проводиться комплексний аналіз тогочасної системи органів державного управління, що зумовило неабиякий інтерес у науковців. Беззаперечною перевагою роботи Ю.П. Битяка стала наявність міцної теоретичної й емпіричної бази. Положення його досліджень ґрунтуються на ретельному дослідженні статистичних показників, матеріалів юридичних справ, результатах масштабних соціологічних заходів, що є наочним свідченням їхньої достовірності й актуальності [7, с. 324–326].

Навіть із плином часу більшість проблем, висвітлених автором, не тільки не втратили своєї актуальності, а й набули особливої гостроти. Так, і на сьогодні залишаються нагальними питання державного управління та контролю у сфері охорони здоров'я й донорства крові та її компонентів.

Праці Ю.П. Битяка насамперед слугують теоретичним підґрунтям для подальшого дослідження проблеми державного управління у сфері охорони здоров'я, зокрема донорства крові та її компонентів.

Ще однією визначною постаттю в розробці досліджень про систему публічного адміністрування в Україні є В.Б. Авер'янов. Однією із праць автора, присвячених організації роботи державних органів управління, у тому числі у сфері охорони здоров'я, є робота «Державне управління: теорія і практика» В.Б. Авер'янова у співавторстві із В.В. Цветковим, В.М. Шаповалом, С.П. Кисілем і Л.Т. Кривенко. Попри те, що проблема адміністрування сфери охорони здоров'я не була кісткою дослідження (здебільшого вона розглядалася як один із компонентів комплексу органів виконавчої влади), у цій роботі їй приділяється чимала увага. Зокрема, у межах дискусії про сутність державного управління автори визначають ключові напрями розвитку управління у сфері охорони здоров'я, аналізують діяльність кожного органу як елемента системи адміністрування в Україні, формують рекомендації, спрямовані на вдосконалення процесу їхнього функціонування [8, с. 32–46; 9, с. 62–71; 10, с. 11–123; 11, с. 124–136].

Актуальні проблеми державного управління у сфері охорони здоров'я (включаючи сферу донорства крові) висвітлено в серії наукових видань «Адміністративно-правова реформа в Україні» за редакцією В.Б. Авер'янова як одні із важливих складових системи публічного адміністрування загалом. Упродовж тривалого часу ним було опубліковано серію наукових праць, присвячених питанням державного управління теорії та практики, державній службі й організаційно-правовим основам її функціонування та розвитку, а також виконавчій владі [12, с. 467–483; 13, с. 235–245].

Також варто відзначити практичну цінність наукового доробку В.Б. Авер'янова. Як показав час, значна кількість запропонованих ним ідей і пропозицій були втілені в життя. Реальне практичне втілення отримали пропозиції автора стосовно такого: чіткого розмежування адміністративних і кримінальних проступків у сфері донорства крові та її компонентів, удосконалення правового регулювання адміністративних стягнень, диференціації адміністративних стягнень у сфері донорства, установлення штрафу як найпоширенішого виду адміністративних стягнень тощо. Цей факт, безперечно, свідчить про ефективність системного підходу до вирішення проблем державного управління у сфері донорства крові та її компонентів.

На відміну від тих правників, які розглядають питання донорства крові в контексті загальної проблеми публічного адміністрування охорони здоров'я, Р.А. Калюжний зосередив увагу на правових аспектах адміністративної відповідальності за порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації й застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів. Зокрема, ним детально проаналізовано юридичний склад відповідних деліктів, визначено перелік його обов'язкових і факультативних ознак, розкрито алгоритм їх установлення в ході кваліфікації й застосування відповідних адміністративно-деліктних норм.

Значної уваги заслуговує аналіз професора Р.А. Калюжного ознак складу деліктів за порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації й застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів.

Зокрема, автор визначає об'єкт правопорушення як установлений порядок взяття, переробки, зберігання, реалізації й застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів і зазначає, що такий порядок регулюється Законом України «Про донорство крові та її компонентів» від 23.06.1995 р., Основами законодавства України про охорону здоров'я, Постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 р. «Про затвердження Порядку заготівлі і зберігання власної крові та (або) її компонентів, а також крові та (або) її компонентів, отриманих від інших донорів, за особистий рахунок» та іншими нормативно-правовими актами.

Також Р.А. Калюжний наголошує, що донорство крові та її компонентів – це добровільний акт волевиявлення людини, що полягає в даванні крові або її компонентів для подальшого безпосереднього використання їх для лікування, виготовлення відповідних лікарських препаратів або використання в наукових дослідженнях.

На думку професора Р.А. Калюжного об'єктивна сторона може виражатися в порушенні встановленого порядку: взяття донорської крові та (або) її компонентів і препаратів; переробки донорської крові та (або) її компонентів і препаратів; зберігання донорської крові та (або) її компонентів і препаратів; реалізації донорської крові та (або) її компонентів і препаратів; застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів; контролю за безпекою та якістю донорської крові, її компонентів, препаратів і відповідних консервуючих розчинів; обміну донорською кров'ю, її компонентами і препаратами; вивезення їх за межі України; порядку медичного обстеження донора перед здаванням крові та її компонентів. Р.А. Калюжний зазначає, що взяття, переробку і зберігання донорської крові та її компонентів, реалізацію виготовлених із них препаратів здійснюють спеціалізовані установи й заклади переливання крові та відповідні підрозділи закладів охорони здоров'я, що знаходяться у віданні Міністерства охорони здоров'я України, інших міністерств і відомств та органів охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва й Севастополя, за наявності відповідної ліцензії, виданої Міністерством охорони здоров'я України.

Переробку і зберігання донорської крові та її компонентів, реалізацію виготовлених із них препаратів можуть також здійснювати суб'єкти підприємницької діяльності (також обов'язковою є наявність відповідної ліцензії).

Зі специфіки об'єктивної сторони цього правопорушення автор визначає суб'єкт як загальний, тобто правопорушення може бути вчинено будь-якою осудною особою, що досягла 16-річного віку, і суб'єктивну сторону як вину у формі умислу, так і у формі необережності [14, с. 360–368].

Ще одним науковцем, який акцентує увагу на питаннях адміністративної відповідальності у сфері донорства крові крізь призму адміністративного права, є М.В. Співак.

У межах цього напрямку М.В. Співак окреслила і проаналізувала специфіку правового регулювання адміністративної відповідальності у сфері донорства крові та її компонентів. У науковому дослідженні авторки було здійснено порівняльну характеристику нормативних актів провідних країн світу, що встановлюють адміністративну відповідальність за делікти у сфері донорства.

На підставі аналізу зарубіжного досвіду вчена констатувала необхідність якнайшвидшого вступу в організації та програми якості й безпеки плазми та інших компонентів крові: з питань заготівлі, транспортування, зберігання й переробки. Із цього погляду членство України в ЄС дало змогу закріпити у вітчизняному законодавстві положення, які на більш високому, сучасному рівні регламентували правила і стандарти взяття, зберігання, переробки, реалізації, застосування донорської крові та її компонентів. Вельми влучною є рекомендація М.В. Співак щодо адаптації законодавства України у сфері донорства крові до законодавства країн ЄС. Теоретичні погляди М.В. Співак посприяли подальшим науковим дослідженням проблеми настання адміністративної відповідальності за делікти у сфері донорства крові та (або) її компонентів і препаратів [15, с. 80–83; 16, с. 41–45; 17, с. 80–82].

Висновки. Викладене свідчить про неабияку увагу до проблем донорства крові та її компонентів. Тим не менше, доводиться констатувати, що низка проблем донорства залишається без наукового вирішення. Такими наразі є визначення й розмежування понять реалізації та застосування донорської крові та її компонентів; вік суб'єктів правопорушень у сфері донорства; механізм отримання грошових виплат і пільг донорам, які протягом року безоплатно здали кров і (або) її компоненти в сумарній кількості, що дорівнює двом разовим максимально допустимим дозам; координація роботи Служби крові з Державною службою з лікарських засобів України під час вирішення питань, пов'язаних із донорством крові та (або) її компонентів; взаємодія органів влади із суб'єктами господарювання, громадськими організаціями, які надають послуги в цій сфері та багато інших.

Окремо варто відзначити відсутність дієвого зв'язку між наукою та практикою. Із великої кількості розроблених сучасними правниками пропозицій і рекомендацій тільки незначна частина відображена в чинному законодавстві. Також великою проблемою залишається недостатня скоординованість наукових досліджень, унаслідок якої унеможливується систематизоване й поглиблене вивчення окремих аспектів правового й організаційного забезпечення донорства крові та (або) її компонентів в Україні.

Як видається, першочерговими кроками в напрямі вирішення окремих проблем мають стати такі:

- 1) здійснити поглиблене дослідження теоретичних і практичних аспектів донорства крові та її компонентів в адміністративно-правовій науці;
- 2) запровадити систему моніторингу наукових досліджень із питань юридичної відповідальності за правопорушення у сфері донорства;
- 3) стимулювати розробку найменш досліджених правових аспектів правового регулювання й організаційного забезпечення донорства крові та (або) її компонентів шляхом проведення всеукраїнських і міжнародних конкурсів, організації безкоштовних закордонних стажувань тощо;
- 4) запровадити практику щорічних планів наукових досліджень у сфері охорони здоров'я, затверджених на рівні Міністерства охорони здоров'я України, з питань охорони здоров'я, у тому числі з питань правового й організаційного забезпечення донорства крові та її компонентів.

Список використаних джерел:

1. Кочін І.В. Деякі проблеми організації служби крові на Україні / І.В. Кочін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zounb.zp.ua/node/1230>.
2. Соколова Є. Препарати крові: хто гарантує якість і безпеку? / Є. Соколова // Дзеркало тижня. Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/HEALTH/preparati_krovi_hto_garantue_yakist_i_bezpeku.html.
3. Стеценко С.Г. Медицинское право : [учебник] / С.Г. Стеценко. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2004. – 572 с.
4. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : [навч. посіб.] / С. Стеценко. – К. : Атіка, 2008. – 624 с.
5. Сапронов О.В. Кримінальна відповідальність за насильницьке донорство : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / О.В. Сапронов ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2005. – 16 с.
6. Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євро інтеграції : [монографія] / [Ю.П. Битяк та ін.] ; за ред. акад. Ю.П. Битяка і проф. О.Г. Данильяна ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2010. – 383 с.
7. Адміністративне право : [підручник] / за заг. ред.: Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй ; Нац. юрид. акад. України. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
8. Авер'янов В.Б. Органи виконавчої влади в Україні / В.Б. Авер'янов ; НАН Укр. ; Ін-т держави ім. Корецького. – К. : ІнЮре, 1997. – 48 с.
9. Кисіль С.П. Центральні органи виконавчої влади України: стан і розвиток / С.П. Кисіль. – К., 1999. – 80 с.
10. Цветков В.В. Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аналіз) / В.В. Цветков. – Х. : Право, 1996. – 376 с.
11. Кривенко Л.Т. Проблемные вопросы укрепления правовых основ независимости законодательных органов в определении порядка своей деятельности / Л. Т. Кривенко // Актуальні проблеми політики / голов. ред. С.В. Ківалов. – Вип. 15. – О. : Юрид. л-ра, 2002. – С. 124–136.
12. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.

13. Актуальні проблеми систематизації адміністративного законодавства України / [В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, Д.М. Лук'янець та ін.] // Правова держава : щорічник наук. пр. – К., 2003. – Вип. 14. – С. 235–245.

14. Кодекс України про адміністративні правопорушення : [науково-практ. коментар] / [Р.А. Калужний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін.]. – К. : Всеукр. асоц. видавців «Правова єдність», 2008. – 780 с.

15. Співак М.В. Адміністративні стягнення, що застосовуються за порушення в галузі охорони здоров'я населення / М.В. Співак // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 6. – С. 80–83.

16. Співак М.В. Деякі питання порушення встановленого порядку взяття, переробки, зберігання, реалізації і застосування донорської крові та (або) її компонентів і препаратів / М.В. Співак // Наше право. – 2008. – № 2. – С. 41–45.

17. Співак М.В. Суб'єкти адміністративної відповідальності за порушення в галузі охорони здоров'я населення / М.В. Співак // Право України. – 2009. – № 4. – С. 79–85.

СЛАБОШПИЦЬКА У. О.,
аспірант кафедри
міжнародного приватного права
(Інститут міжнародних відносин
Київського національного
університету імені Тараса Шевченка)

УДК 347.65.68

ПРАВОВА ПРИРОДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СВІДОЦТВА ПРО СПАДКУВАННЯ

У статті досліджено правову природу Європейського свідоцтва про спадкування. Визначено його ключові риси та функції, а також проаналізовано його зміст і типову форму. Підкреслено практичне значення Європейського свідоцтва про спадкування.

Ключові слова: *Європейське свідоцтво про спадкування, регламент Європейського Союзу, правова природа.*

В статье исследована правовая природа Европейского свидетельства о наследовании. Определены его ключевые черты и функции, а также проанализированы его содержание и типовая форма. Подчеркнуто практическое значение Европейского свидетельства о наследовании.

Ключевые слова: *Европейское свидетельство о наследовании, регламент Европейского Союза, правовая природа.*

The paper deals with the legal nature of the European Certificate of Succession. The author defines its key features and functions, as well as analyzes its content and standard form. The author emphasizes the practical importance of the European Certificate of Succession.

Key words: *European Certificate of Succession, EU Regulation, legal nature.*

